

PRÁVNÍ PORADNA

§

Za jakých podmínek je možné sepsat tzv. revers?

Pacient má právo odmítnout určité zdravotní služby a vyslovit tak informovaný nesouhlas – revers. Revers je písemné prohlášení pacienta o nesouhlasu s poskytnutím zdravotních služeb, bez kterých může dojít k poškození zdraví nebo ohrožení jeho života.

Pacientovi, který odmítá vyslovit souhlas s poskytnutím těchto zdravotních služeb, a nejde-li o případ, kdy lze zdravotní služby poskytnout bez souhlasu, je třeba opakovaně podat informaci o jeho zdravotním stavu tak, aby pochopil, že neposkytnutí zdravotních služeb může vážně poškodit jeho zdraví nebo ohrozit život. Jestliže takový pacient i nadále odmítá vyslovit souhlas, učiní o tom písemné prohlášení, tzv. revers. Tuto problematiku upravuje ustanovení § 34 odst. 3 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů.

Může se vyskytnout situace, kdy pacient odmítá spolupráci zcela (tzn. odmítá učinit i písemné prohlášení o nesouhlasu a odmítá „cokoliv podepsat“). V takovém případě je třeba postupovat tak, že se o odmítnutí učinit prohlášení o nesouhlasu učiní záznam do zdravotnické dokumentace a tento záznam podepíše zdravotnický pracovník a svědek (§ 34 odst. 5 zákona o zdravotních službách). I v tomto pří-

padě je však třeba, aby byl sepsán řádný revers a zaznamenán se do něj, že „pacient odmítá tento záznam o odmítnutí zdravotní služby podepsat“ a místo podpisu pacienta je třeba připojit podpis zdravotníka, který informace poskytl, a svědka.

Specifická je problematika sepsání reversu u pacientů s poruchou kognice – jedná se o případy, kdy pacient s poruchou kognice vyjadřuje nesouhlas se zákrokem, ačkoliv s ohledem na zdravotní stav není schopen posoudit situaci a poté projevit právně účinným způsobem svůj nesouhlas s navrhovaným zákrokem. Vyjádření reversu ve stavu duševní poruchy je za těchto podmínek neplatné. I u reversu se uplatní ustanovení občanského zákoníku, dle kterého je neplatné právní jednání osoby jednající v duševní poruše,

která ji činí neschopnou právně jednat. K tomuto blíže úprava v ustanovení § 581 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Toto posouzení je vždy na ošetřujícím lékaři.

Pokud by lékař chtěl provést zákrok a pacient není plně schopen posoudit obsah sdělované informace s ohledem na poruchu kognice, která může být delšího trvání, ale i krátkodobá, může lékař zákrok provést pouze tehdy, budou-li splněny podmínky pro poskytnutí zdravotní služby bez souhlasu pacienta.

Určitým vodítkem pro sepsání reversu může být úprava ve vyhl. č. 98/2012 Sb., o zdravotnické dokumentaci platná do 23. 7. 2018. Je však třeba zdůraznit, že tato vyhláška byla novelizována vyhl. č. 137/2018 Sb., a níže uvedený text se již platná právní úprava neupravuje.

Obsah reversu v příloze 1 vyhlášky č. 98/2012 Sb., o zdravotnické dokumentaci – před novelizací provedenou vyhl. č. 137/2018 Sb.

ZÁZNAM O ODMÍTNUTÍ POSKYTNUTÍ ZDRAVOTNÍCH SLUŽEB – REVERS OBSAHUJE
1. údaj o zdravotním stavu pacienta a potřebných zdravotních službách
2. údaj o možných následcích odmítnutí potřebných zdravotních služeb pro zdraví pacienta
3. záznam vyjádření pacienta, že údaje podle bodu 1 a 2 mu byly zdravotnickým pracovníkem sděleny a vysvětleny, že jim porozuměl a že měl možnost klást doplňující otázky, které mu byly zdravotnickým pracovníkem zodpovězeny
4. písemné prohlášení pacienta, popřípadě záznam o tomto prohlášení, že i přes poskytnuté vysvětlení potřebné zdravotní služby odmítá
5. místo, datum, hodina a podpis pacienta
6. podpis zdravotnického pracovníka, který pacientovi informace poskytl
7. nemůže-li se pacient s ohledem na svůj zdravotní stav podepsat nebo odmítá-li záznam o prohlášení podepsat, opatří se záznam jménem, popřípadě jmény, příjmením a podpisem svědka, který byl projevu odmítnutí přítomen, a uvedou se důvody, pro něž se pacient nepodepsal, a dále se uvede, jakým způsobem projevili svou vůli
Jde-li o nezletilého pacienta nebo pacienta s omezenou svéprávností, musí z prohlášení o odmítnutí zdravotních služeb vyplývat, že příslušné informace podle částí 1–7 (viz výše) byly poskytnuty pacientovu zákonnému zástupci a též pacientovi; pokud pacientovi nebyly takové údaje poskytnuty, uvede se důvod jejich neposkytnutí

KORESPONDENČNÍ ADRESA AUTORA: JUDr. Šárka Speciánová, sarka.specianova@lf1.cuni.cz
Ústav veřejného zdravotnictví a medicínského práva 1. LF UK
Karlovo náměstí 40, 128 00 Praha

Cit. zkr: Neurol. praxi 2019; 20(1): 78